

PRÒLEG DE LA DIRECCIÓ DE LA CÀTEDRA
JOSEP ANTON BAIXERAS
DE PATRIMONI LITERARI CATALÀ

Al mes d'octubre de 2015 es creà la Càtedra Josep Anton Baixeras de Patrimoni Literari Català, fruit de la col·laboració entre el Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili i la Fundació Privada Mútua Catalana de Tarragona.

Concebuda com una eina d'acció i pensament interdisciplinaris, i de debat i divulgació de les seves activitats, la Càtedra Baixeras s'ha especialitzat en la recerca entorn del patrimoni literari català, amb l'objectiu de garantir la conservació de la memòria, l'estudi i la divulgació de l'obra i la personalitat de Josep Anton Baixeras i, per extensió, dels escriptors lligats al Camp de Tarragona, com a element clau d'interacció amb el territori, sempre en íntima connexió amb el patrimoni literari universal. En aquest sentit, la Càtedra Baixeras combina l'estudi del patrimoni literari català des de diferents perspectives històriques, sociològiques i artístiques amb la seva projecció internacional mitjançant instruments específics de recerca i divulgació.

La Càtedra, amb el nom de Josep Anton Baixeras, ret homenatge a aquest advocat, escriptor —narrador, dramaturg, assagista i traductor— i polític tarragoní que conegué ben de prop el naixement de la universitat que avui acull la Càtedra que duu el seu nom. Baixeras conversava sovint en aquell àmbit universitari primerenc dels anys setanta amb professors i intel·lectuals que en foren pioners, com Jaume Vidal Alcover i Maria Aurèlia Capmany, i participava activament en el creixement d'aquell cercle literari, del qual fou un element nuclear. Aquells anys universitaris, a partir del 1971, amplificaren l'arc creatiu de Baixeras, que culminà amb el títol de doctor honoris causa, el 23 de febrer de 2004, atorgat per la Universitat, ja amb el nom de Rovira i Virgili.

La gentilesa d'Elisabeth Fatjó, vídua de Josep Anton Baixeras, testimoni actiu d'aquelles trobades intel·lectuals i de la seva acció com a escriptor, ens ha proporcionat un document inèdit de gran valor on Baixeras comenta l'essència i les dificultats de l'exercici del compromís intel·lectual

amb la societat, base del programa de la Càtedra: «En aquest país nostre, el problema de l'escriptor és de triar. Constantment, elegir, escollir: entre una marginació inevitable (el mercat literari és o pobre o, per dir-ho d'alguna manera, demagògic) o la ingratitude envers els lectors, que esperen de l'escriptor una presa de posició fidel davant els problemes intel·lectuals de cada dia. La independència econòmica, actualment, es pot aconseguir, però a canvi de cedir, de transigir, amb els minimalismes literaris, periodístics, o a canvi de sortir-se del camp de les idees.»

La connexió universitària de Baixeras entre 1971 i 2004 i la seva rica i plural producció literària han tingut una prolongació molt significativa en la tria del seu nom per denominar la Càtedra. El nom de Baixeras roman així lligat al nostre Departament de Filologia Catalana i a la Universitat Rovira i Virgili com a record indeleble de la seva obra i esdevé objecte d'interès dels estudis que la Càtedra impulsa. En els primers mesos de trajecte, la Càtedra ha endegat tres Jornades —a primera de les quals dedicada a Josep Anton Baixeras—, múltiples activitats literàries obertes a la ciutadania, beques per a estudiants de doctorat nacionals i internacionals i aquest primer volum de la col·lecció que la representa, els Quaderns de la Càtedra Baixeras.

Aquest volum que obre la col·lecció conté un complet estudi biobibliogràfic de Francesc Roig Queralt sobre Josep Anton Baixeras centrat en el naixement i evolució de l'obra d'aquest escriptor en paral·lel a la seva acció politico-social. Tot seguit s'ofereix una breu selecció de les seves *Cròniques radiofòniques*, mostra de la profunda coneixença de Baixeras dels escriptors catalans i europeus, relacionats molt sovint amb l'ambient literari que suscità l'emergència de la universitat a la ciutat de Tarragona. Finalment, s'hi inclou una acurada bibliografia sobre l'autor, seleccionada per Montserrat Palau.

Esperem que el treball intel·lectual i el compromís cívic de Baixeras siguin per a la Càtedra que representem estímulo i guiatge.

CARME ORIOL i MONTSERRAT CORRETGER
Càtedra Josep Anton Baixeras